

СТАН ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Фоменко В.В., здоб. ОС «бакалавр»

Науковий керівник – д-р екон. наук, доц. **В.В. Антошенкова**
Державний біотехнологічний університет

Сільське господарство – локомотив української економіки [1, с.15]. Розгорнута РФ широкомасштабна агресивна війна суттєво вплинула на економіку нашої країни, зокрема на її аграрний сектор. На сьогодні збитки, завдані агросектору України внаслідок активних бойових дій, обчислюються мільярдами доларів. Безпрецедентні умови, в яких опинилась Україна внаслідок повномасштабного воєнного вторгнення РФ, спровокували кардинальні зміни в усіх сферах суспільного життя, функціонуванні державних і недержавних інституцій в країні. Всупереч різноманітним прогнозам Україна не лише встояла, а й, незважаючи на дуже болючі втрати, героїчно виборює власну свободу й незалежність. Завдяки значній світовій підтримці економічна система України витримала потужні удари та змогла адаптуватись до нових обставин [2]. Протягом 2022 р. серйозні випробування відбувались на ринку праці, однак відсутність статистичних даних значно обмежила можливості оцінки реального стану й характеру змін, що відбуваються в Україні.

Основними чинниками погіршення ситуації на ринку праці України стали безпрецедентні економічна й міграційна кризи. За підсумками 2022 р. ВВП країни скоротився більше ніж на 30%, значно знецінилася національна валюта, зросли ціни й істотно впав рівень доходів населення. Разом із цим, у результаті повномасштабної агресії РФ проти України, що спричинила загрози особистій безпеці населення, відбувся масовий виїзд людей за кордон. Протягом 2022 р. з України виїхало майже 8 млн осіб. Водночас майже 5 млн стали внутрішньо переміщеними особами. Не менш вагомим чинником, що вплинув на ринок праці й зайнятість, стало введення воєнного стану й мобілізації. Призов у лави ЗСУ суттєво вплинув на обсяги найму працівників, призвів до змін обороту кадрів, зумовив особливості попиту й пропозиції, а також посилив дефіцит кадрів на ринку праці.

Мобілізація працівників підприємства також веде до збитків за рахунок скорочення робочої сили, необхідної як для здійснення поточних операцій, так і для адаптації, відновлення та модернізації активів. За рахунок відсутності певних категорій працівників навіть придатні до експлуатації активи можуть бути заблокованими для

виробництва. Відсутність необхідних фахівців впливає також на швидкість відновлення пошкоджених активів і тим самим завдає додаткових збитків. Згорання виробничої діяльності за рахунок відсутності можливості експлуатувати та відновлювати активи, скорочення обсягів виробництва за рахунок відсутності робочої сили для поточного виробництва також можуть вимірюватися розміром доходу. Війна стала причиною величезних збитків української економіки. Зокрема, за даними Продовольчої та сільськогосподарської організації ООН (FAO), галузь сільського господарства внаслідок воєнної агресії РФ втратила до \$6 млрд. Близько 30% земель сільськогосподарського значення потрапило під окупацію чи у зону активних бойових дій, були знищені посіви, техніка та зерносховища. Функціонування цієї галузі є стратегічно важливим для утримання економіки держави [3]. Усвідомлюючи це, компанії сфери сільського господарства продовжують роботу попри всі складнощі війни. Активний сезон збору зернових культур відбився і на пошавленні ринку праці у цій сфері. Так, починаючи з травня, не зважаючи на загальну кризу на ринку праці, у сфері сільського господарства почалося активне зростання кількості вакансій. Якщо у період з лютого до квітня 2022 року частка пропозицій роботи для працівників сільського господарства складала 3,3-3,4% від усіх на ринку праці, то у травні 2022 року вона збільшилася до 4,2%, а у червні до 5%.

Сфера сільського господарства зараз входить до десятки найбільш активних на українському ринку праці. У багатьох сферах через війну цей показник значно знизився, проте сільське господарство попри те, що у кількісному вираженні вакансій на ринку праці досі втричі менше, ніж було до війни, частка пропозицій роботи у сільському господарстві зараз наблизилася до показників мирного 2021 року. Середній показник частки вакансій для працівників сільського господарства за весь 2021 рік – 4,1%.

Інформаційні джерела

1. Onegina, V., Megits, N., Antoshchenkova, V., Boblovskyi, O. Outcome of capital investment on labor productivity in agriculture sector of Ukraine. *Journal of Eastern European and Central Asian Research (JEECAR)*, 7(1), 2020 12-25. URL: <https://doi.org/10.15549/jeecar.v7i1.355>

2. Як війна вплинула на ринок праці у сфері сільського господарства? URL: Agravery.com

3. Артеменко А.К., Антощенко В.В., Пономарьова М.С. Мотивація та стимулювання праці в ефективному управлінні та інноваційній діяльності підприємства. *Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва, Серія «Економічні науки»*. № 1, 2020 р. С.152-164 DOI: 10.31359/2312-3427-2020-1-152. URL: http://visen.knau.kharkov.ua/visn20201_14.html.